

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om avfallshantering

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om avfallshantering ändras så att anmälan om import, export och transitering genom finskt territorium av avfall som är föremål för internationell övervakning och som definieras genom miljöministeriets beslut skall göras hos vatten- och miljöstyrelsen. Vatten- och miljöstyrelsen kan ställa upp villkor för åtgärden bland annat för att säkerställa att den internationella transporten har ordnats enligt lagen och att den sker enligt Baselkonventionen eller sådana arrangemang som den tillåter. Det föreslås bli stadgat att olovlig import, export och transitering av avfall bestraffas om fara vållas för människors hälsa eller miljön eller om det uppkommer något annat men som

definieras närmare i lag eller i Baselkonventionen.

Enligt förslaget skall vatten- och miljöstyrelsen och tullverket övervaka efterlevnaden av stadgandena och föreskrifterna om export, import och transitering av avfall.

Syftet med ändringen är att skapa förutsättningar för att den konvention om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av riskavfall, som undertecknades i Basel den 22 mars 1989, skall kunna godkännas och träda i kraft i Finland.

Avsikten är att ändringarna skall träda i kraft så snart som möjligt sedan lagen har antagits.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

Enligt 23 f § lagen om avfallshantering (203/87) övervakar miljöministeriet import, export och transitering genom finskt område av problemavfall. Den som ämnar föra problemavfall in i eller ut ur landet eller transportera problemavfall genom finskt territorium skall anmäla därom till miljöministeriet minst 60 dagar före åtgärden. Miljöministeriet kan bevilja undantag från anmälningsskyldigheten.

Miljöministeriet skall enligt lagen om avfallshantering förbjuda den åtgärd som angivits i anmälan bl.a. om import-, export- eller transiteringslandet inte godkänner åtgärden eller om åtgärden i övrigt står i strid med ett internationellt fördrag som är förpliktande för Fin-

land. Åtgärden skall också förbjudas då problemavfallet inte kommer att transporteras eller behandlas på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till miljövården.

Import, export och transitering av problemavfall övervakas enligt 8 § lagen om avfallshantering av både miljömyndigheterna och tullverket.

I lagens 15 a § har stadgats en skyldighet för den som åstadkommer problemavfall att ta hand om avfallet och vid behov returnera det i det fall att avfall som förts ut ur landet inte kan sändas till den utländska behandlingsplatsen.

Enligt den konvention om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av riskavfall, som undertecknades i Basel den 22 mars 1989 och som

Finland har undertecknat och har för avsikt att ratificera, skall import, export och transitering av avfall övervakas i större utsträckning än vad gällande lag om avfallshantering förutsätter. För att Baselkonventionen skall kunna träda i kraft i Finland föreslås att lagen om avfallshantering skall ändras.

Enligt lagen om avfallshantering är det för det första endast importen, exporten och transiteringen av problemavfall som övervakas. I 4 § avses med problemavfall avfall som på grund av sin giftighet eller annan beskaffenhet är svårt att oskadliggöra eller behandla eller som annars är särskilt skadligt för miljön. Vilka slag av avfall som skall anses vara sådant problemavfall som avses i lagen om avfallshantering bestäms närmare i inrikesministeriets beslut om problemavfall (576/79). Enligt detta beslut är bl.a. avfall som innehåller olja, lösningsmedel, frätande ämnen, tungmetaller, cyanider, organiska halogenföreningar och fenoler samt bekämpnings- och skyddsmedel i lagen avsett problemavfall. Baselkonventionen gäller också sådant avfall som inte enligt nämnda stadgande i lagen om avfallshantering eller det ministeriebeslut, för vilket redogjorts ovan, kan anses vara problemavfall. Sådant avfall är bl.a. samhällsavfall och avfall som uppkommer vid förbränningen av sådant.

Det är inte ändamålsenligt att ändra definitionen av problemavfall enligt lagen om avfallshantering så att den täcker alla slag av avfall som avses i Baselkonventionen. Av denna orsak föreslås att en ny typ av avfall förs in i definitionen, nämligen internationellt övervakat avfall. Enligt lagförslaget bestämmer miljöministeriet genom beslut vilka slag av avfall som är sådana att de skall övervakas internationellt (23 f § 1 mom.). Avsikten är att i dessa beslut tillämpa kriterierna i Baselkonventionen.

Det föreslås att stadgandena i lagen om avfallshantering (23 f §) om import, export och transitering av problemavfall samt om övervakningen av internationell transport av sådant ändras så att de gäller alla slag av internationellt övervakat avfall.

Verkställigheten av Baselkonventionen förutsätter ett övervakningssystem som åtminstone baserar sig på ett anmälningsförfarande. Det är dock inte lätt att ordna uppföljningen av importen, exporten och transiteringen av internationellt övervakat avfall och den rapportering som Baselkonventionen kräver enbart på basis av ett anmälningsförfarande. Detta talar

för en övergång till ett tillståndsförfarande. Å andra sidan omarbetas Europeiska gemenskapernas direktiv om avfallshantering som bäst. De nya direktiven torde bygga på ett anmälningsförfarande för övervakning av internationella avfallstransporter. Då Finland i underhandlingarna om ett fördrag om en europeisk ekonomisk sfär har utgått från att Europeiska gemenskapernas arrangemang i stor utsträckning beaktas vid uppläggningsen av avfallshantering, är det ändamålsenligt att anmälningsförfarandet bibehålls i lagen om avfallshantering som en grund för det system enligt vilket övervakningen av de internationella avfallstransporterna sker.

Anmälningsförfarandet borde i alla fall vara flexibelt så att innehållet i anmälningsskyldigheten kan variera beroende på vilket slag av avfall och också vilka länder som de övervakade åtgärderna berör. Närmare stadganden om detta kan utfärdas genom förordning.

Det är också nödvändigt att myndigheterna kan ställa upp villkor för åtgärden, för att säkerställa att den internationella transporten sker enligt lagen och att den följer de internationella fördrag som är förpliktande för Finland och andra arrangemang som dessa tillåter. Genom villkoren skall det också vara möjligt att säkerställa att åtgärden är nödvändig och ändamålsenlig med tanke på det allmänna bästa och utvecklandet av problemsavfallshantering i Finland. Villkoren bör bl.a. kunna inkludera detaljerade föreskrifter om avfallsbehandlingen och föreskrifter om skyldigheter och ansvar i samband med internationella avfallstransporter.

Vatten- och miljöstyrelsen kan enligt förslaget förbjuda import, export eller transitering, om dessa inte uppfyller villkoren. Möjlighet att överklaga beslutet föreligger, men trots eventuellt ändringssökande skall förbudet iakttas.

Det föreslås att miljöministeriet skall ges befogenhet att i enskilda fall bevilja undantag från anmälningskyldigheten.

Med tanke på att det är möjligt att genom förordning stadga om vad anmälningskyldigheten i detalj innebär och att miljöministeriet i enskilda fall kan bevilja undantag från anmälningskyldigheten, föreslås att statsrådets befogenhet enligt gällande lag att i fråga om ett enskilt slag av avfall bevilja allmänt undantag från anmälningskyldigheten skall upphävas (43 a § 5 punkten).

Samtidigt föreslås att beslutanderätten i en-

skilda ärenden som gäller import, export eller transitering förs över från miljöministeriet till vatten- och miljöstyrelsen (23 f §).

Ur lagen föreslås utgå skyldigheten för den som åstadkommer problemavfall att sörja för omhändertagandet av avfallet och att vid behov returnera det då avfall som har förts ut ur landet inte kan sändas till den utländska behandlingsplatsen (15 a §). Syftet är att mer detaljerade stadganden skall utfärdas om detta och att de skall tas in i förordningen om avfallshantering.

Det föreslås att lagen om avfallshantering även kompletteras med ett straffstadgande enligt vilket olovlig eller mot lagen om avfallshantering eller Baselkonventionen stridande import, export eller transitering av internationellt övervakat avfall skall bestraffas som avfallshanteringsbrott (36 §) eller som grovt avfallshanteringsbrott (37 §).

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Finland har bara i relativt blygsam skala exporterat och importerat problemavfall, om mängderna jämförs med den totala mängd problemavfall som årligen uppkommer i Finland, nämligen 180 000—200 000 ton. Exporten av problemavfall har i slutet av 1980-talet i genomsnitt uppgått till 20 500 ton per år. Av denna mängd har återvinningsavfallet, närmast ackumulatorkrot och spillolja, varit omkring 1 150 ton om året. Samtidigt har i genomsnitt 3 150 ton problemavfall årligen importerats till Finland. Också av importen har största delen återvunnits bland annat genom att avfallet använts som tillägsbränsle i anläggningen för behandling av problemavfall, Ekokem.

De föreslagna ändringarna åsamkar inte staten extra utgifter.

3. propositionens verkningar i fråga om organisation och personal

Ändringen av anmälningsförfarandet i fråga om import, export och transitering av avfall till ett tillståndsförfarande och utvidgningen av detta så att det utom problemavfall också gäller vissa andra slag av internationellt övervakat avfall, om vilka miljöministeriet beslutar, samt överföringen av uppgifter från miljöministeriet till vatten- och miljöstyrelsen ökar i någon mån antalet ärenden som skall behandlas där. Ökningen av uppgifterna förutsätter dock inte i detta skede några ändringar i organisationen, och behövlig personal kan åtminstone tillfälligt flyttas över från andra uppgifter. Överföringen av uppgifter frigör inte heller personalresurser vid miljöministeriet.

4. Ikraftträdande

Lagen om ändring av lagen om avfallshantering föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits.

Propositionen ansluter sig till propositionen om godkännande av vissa föreskrifter i Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och omhändertagande av riskavfall som samtidigt avläts till riksdagen.

Baselkonventionen om övervakning av transiteringen från ett land till ett annat och behandlingen av farligt avfall träder i kraft den nittionde dagen efter att tjugo stater som har anslutit sig till konventionen eller organisationer som staterna bildat har deponerat ratificeringshandlingarna eller andra motsvarande fast ställehandlingar på det sätt som förutsätts i konventionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om avfallshantering

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 31 augusti 1978 om avfallshantering (673/78) 43 a § 5 punkten,
 sådan den lyder i lag av den 20 februari 1987 (203/87),
ändras i lagen 8 § 4 mom., 15 a § 2 mom., 23 f § samt 43 a § 3 och 4 punkter,
 dessa lagrum sådana de lyder, 8 § 4 mom. i lag av den 13 januari 1989 (48/89) och 15 a § 2
 mom., 23 f § och 43 a § 3 och 4 punkter i nämnda lag av den 20 februari 1987, samt
fogas till 36 § ett nytt 2 mom. som följer:

8 §

 Efterlevnaden av stadgandena och bestämmelserna om import, export och transitering (*internationell transport*) av avfall som avses i 23 f § övervakas av vatten- och miljöstyrelsen samt tullverket. Tullverket övervakar dessutom efterlevnaden av stadgandena och bestämmelserna om import av sådana produkter som avses i 22 §. Statsrådet kan också förordna någon annan statlig myndighet att delta i övervakningen av efterlevnaden av bestämmelserna om produkter som avses i 22 § eller försäljningshöljen som avses i 34 §.

15 a §

 Den som transporterar problemavfall skall se till att avfallet förs till den behandlingsplats som den som åstadkommit avfallet meddelat. Om avfallet inte tas emot på behandlingsplatsen, skall den som utför transporten returnera problemavfallet till den som har åstadkommit det.

23 f §

 Anmälan om import, export eller transitering genom finskt territorium av sådant avfall som bestämts genom miljöministeriets beslut (*in-*

ternationellt övervakat avfall) skall göras till vatten- och miljöstyrelsen senast 60 dagar före importen, exporten eller transiteringen så som närmare stadgas genom förordning. Anmälan kan på en gång göras beträffande flera internationella transporter som sker inom högst 12 månader. Genom förordning kan stadgas om olika slag av anmälningskyldighet beroende på det slag av avfall och de länder som åtgärden gäller.

Vatten- och miljöstyrelsen kan i enskilda fall ställa upp villkor för importen, exporten eller transiteringen av internationellt övervakat avfall för att säkerställa att den internationella transporten har ordnats så som denna lag stadgar och att transporten sker i enlighet med konventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och omhändertagande av riskavfall, som undertecknats i Basel den 22 mars 1989 eller med arrangemang som den tillåter samt, då det är fråga om problemavfall, att åtgärden kan anses nödvändig eller ändamålsenlig med tanke på det allmänna och på utvecklandet av problemavfallshanteringen i landet.

Vatten- och miljöstyrelsen kan förbjuda internationella transporter, om de inte uppfyller kraven i 2 mom. Förbudet skall iaktas även om ändring söks.

Miljöministeriet kan i enskilda fall bevilja

undantag från anmälningsskyldigheten enligt 1 mom.

36 §

För avfallshanteringsbrott skall dömas också den som i strid med denna lag, i strid med stadganden och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den eller i strid med det internationella fördrag som avses i 23 f § till eller från landet för eller genom finskt territorium transporterar sådant avfall som avses i 23 f § och därigenom vållar sådan fara eller sådant men som avses i 1 mom. eller i nämnda fördrag.

43 a §

I fråga om enskilda slag av avfall kan

Helsingfors den 7 juni 1991

statsrådet bevilja allmänt undantag från skyldigheten att

3) framlägga en plan enligt 21 § 1 eller 2 mom., eller

4) söka ett tillstånd som avses i 23 § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 199 .

När lagen träder i kraft överförs de anmälningar om import, export och transitering av problemavfall som är anhängiga vid miljöministeriet till vatten- och miljöstyrelsen för behandling.

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Miljöminister *Sirpa Pietikäinen*

Lag

om ändring av lagen om avfallshantering

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 31 augusti 1978 om avfallshantering (673/78) 43 a § 5 punkten,
 sådan den lyder i lag av den 20 februari 1978 (203/87),
ändras i lagen 8 § 4 mom., 15 a § 2 mom., 23 f § samt 43 a § 3 och 4 punkter,
 dessa lagrum sådana de lyder, 8 § 4 mom. i lag av den 13 januari 1989 (48/89) och 15 a § 2
 mom., 23 f § och 43 a § 3 och 4 punkter i nämnda lag av den 20 februari 1987, samt
fogas till 36 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Iakttagandet av stadgandena och bestämmelserna om import, export och transitering av problemavfall samt import av sådana produkter som avses i 22 § övervakas även av tullverket. Statsrådet kan också förordna någon annan statlig myndighet att delta i övervakningen av att bestämmelserna om sådana produkter som avses i 22 § eller sådana försäljningshöljen som avses i 34 § iakttas.

Efterlevnaden av stadgandena och bestämmelserna om import, export och transitering (internationell transport) av avfall som avses i 23 f § övervakas av vatten- och miljöstyrelsen samt tullverket. Tullverket övervakar dessutom efterlevnaden av stadgandena och bestämmelserna om import av sådana produkter som avses i 22 §. Statsrådet kan också förordna någon annan statlig myndighet att delta i övervakningen av efterlevnaden av bestämmelserna om produkter som avses i 22 § eller försäljningshöljen som avses i 34 §.

15 a §

Den som transporterar problemavfall skall se till att avfallet förs till den behandlingsplats som den som åstadkommit avfallet meddelat. Om avfallet inte tas emot på behandlingsplatsen, skall den som utför transporten returnera problemavfallet till den som har åstadkommit det. *Har avfallet förts ut ur landet, men kan det inte sändas till den utländska behandlingsplatsen, skall likväl den som har åstadkommit avfallet ta hand om det och vid behov se till att det returneras.*

Den som transporterar problemavfall skall se till att avfallet förs till den behandlingsplats som den som åstadkommit avfallet meddelat. Om avfallet inte tas emot på behandlingsplatsen, skall den som utför transporten returnera problemavfallet till den som har åstadkommit det.

23 f §

Den som till landet ämnar införa eller ur landet utföra problemavfall eller transportera problemavfall genom finskt territorium skall

23 f §

Anmälan om import, export eller transitering genom finskt territorium av sådant avfall som bestämts genom miljöministeriets beslut (in-

Gällande lydelse

göra anmälan därom till miljöministeriet minst 60 dagar före importen, exporten eller transiteringen.

Miljöministeriet skall förbjuda import, export eller transitering av problemavfall, om import-, export- eller transiteringslandet inte godkänner åtgärden, om åtgärden står i strid med ett internationellt fördrag som är förpliktande för Finland eller om problemavfallet inte kommer att transporteras eller behandlas på ett med hänsyn till miljövärden godtagbart sätt. Miljöministeriet kan förbjuda import eller export av problemavfall, om importen eller exporten anses vara skadlig eller oändamålsenlig med tanke på den riksomfattande problemavfallshanteringen eller annan allmän fördel. Förbudet skall iakttas trots att ändring söks

Miljöministeriet kan på ansökan bevilja undantag från stadgandena i 1 mom.

Föreslagen lydelse

ternationellt övervakat avfall) skall göras till vatten- och miljöstyrelsen senast 60 dagar före importen, exporten eller transiteringen så som närmare stadgas genom förordning. Anmälan kan på en gång göras beträffande flera internationella transporter som sker inom högst 12 månader. Genom förordning kan stadgas om olika slag av anmälningsskyldighet beroende på det slag av avfall och de länder som åtgärden gäller.

Vatten- och miljöstyrelsen kan i enskilda fall ställa upp villkor för importen, exporten eller transiteringen av internationellt övervakat avfall för att säkerställa att den internationella transporten har ordnats så som denna lag stadgar och att transporten sker i enlighet med konventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och omhändertagande av riskavfall, som under-tecknats i Basel den 22 mars 1989 eller med iakttagande av arrangemang som de tillåter samt, då det är fråga om problemavfall, att åtgärden kan anses nödvändig eller ändamålsenlig med tanke på det allmänna och på utvecklandet av problemavfallshanteringen i landet.

Vatten- och miljöstyrelsen kan förbjuda internationella transporter, om de inte uppfyller kraven i 2 mom. Förbudet skall iakttas även om ändring söks.

Miljöministeriet kan i enskilda fall bevilja undantag från anmälningsskyldigheten enligt 1 mom.

36 §

För avfallshantering skall dömas också den som i strid med denna lag, i strid med stadganden och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den eller i strid med det internationella fördrag som avses i 23 f § till eller från landet för eller genom finskt territorium transporterar sådant avfall som avses i 23 f § och därigenom vållar sådan fara eller sådant men som avses i 1 mom. eller i nämnda fördrag.

43 a §

I fråga om ett enskilt slag av avfall kan statsrådet bevilja allmänt undantag från skyldigheten att

3) framlägga en plan enligt 21 § 1 eller 2 mom.,

3) framlägga en plan enligt 21 § 1 eller 2 mom., eller

Gällande lydelse

4) söka ett tillstånd som avses i 23 § 1 mom. eller 23 b § 1 mom. *eller*

5) göra anmälan enligt 23 f § 1 mom., om för avfallet på något annat av statsrådet föreskrivet sätt kan ordnas avfallshantering som uppfyller kraven i denna lag.

Föreslagen lydelse

4) söka ett tillstånd som avses i 23 § 1 mom. eller 23 b § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den
199 .

När lagen träder i kraft förs de anmälningar om import, export och transitering av problemavfall som är anhängiga vid miljöministeriet till vatten- och miljöstyrelsen för behandling.
